

licht en zachter, meer als in deze streken, enveloppeert het mensch en dier in de prent van den herder met zijn geiten. Men vindt daarneven ook werk, dat, met zijn vaster lijnen, krachtiger uitgesproken contrasten, nadrukkelijker betoonde vormen weer naar den meester trekt, zooals er ander is, dat, het lichtprobleem verzakend, in het karakteriseeren van het stoffelijke onder Potter's invloed schijnt ontstaan te zijn. Men mag er den kunstenaar om tal van kwaliteiten waardeeren, hij blijft zich voor ons in het wezenlijkste van zijn beteekenis openbaren waar hij zijn gaven den toover van het licht gewijd heeft.

Maar hoezeer zijn teekentrant bewonderenswaard is en zijn streven om licht te geven belangwekkend, hoe gelukkig een wisselwerking tenslotte beider mogelijkheden opvoert tot het voor lange tijden hoogst bereikbare, men kan zich gelijke vermogens en gelijke bestrevingen denken, zonder dat nog volkomen het geheel verkregen wordt, dat hier het oog behaagt. Want in dit werk steekt ook bijzonderlijk een subtiel gevoel voor het wezen van een ephemeere kunst als deze, die aan een broos blad papier haar bekoring moet toevertrouwen. Het doet den kunstenaar afzien van een te ver gaande detaillering, die, op dit bescheiden formaat, in een hypernatuurlijkheid slechts onnatuurlijkheid zou worden; uitgewerkte tegenstellingen van licht en schaduw vermijden als te zwaar en te reëel; schetsmatigheid verkiezen boven de strengheid van den klaren omtrek. Maar nog zouden al deze dingen zoo volkomen hun werking niet uitoefenen, als ze niet ontsproten aan een maatvollen geest, die met een treffenden zin voor evenwicht zijn bladen opbouwt. Nu doet de kennis van ongeschreven wetten van maat en verhouding hem de juiste grootte van het sujet ten opzichte van het blad vinden, om deze technische behandeling te wettigen; ze ontdekt, hoe hoogte en breedte zich moeten verhouden, hoe de ruimte van de lucht tot die van den grond moet staan, hoe de samenstellende deelen van het onderwerp op het voordeeligst neven elkaar te schikken zijn, om, verbonden met het subordinaire, tezamen de effen afgerondheid te brengen, het voldragen kunstwerk eigen. Van de etsers van zijn genre is hij daarin ongetwijfeld de meest kunstvolle. Potter is van een, soms bijna grootsche, enkelvoudigheid, Berchem, onrustig in zijn compositie als hij 't is in de effecten van zijn lijn, maakt met zijn pyramidalen opbouw zijn onrust tot systeem. Doch de veredelder en verstillder slotsom van zijns meesters streven geeft pas de leerling. Zonder eenige opzettelijkheid en zonder iets gedwongens er door te krijgen is steeds de voorstelling in of nabij de kruising der diagonalen gelegen, geschikt zóó dat ze binnen enkele, schier evenwijdige horizontalen is gehouden, die, het schema verlevendigende, door slechts enkele andere lijnen gesneden worden. De omtrek van een wolk kan dan de beweging overnemen, die in de hoofdgroep haar oorsprong